

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Sent á netfangið umsagnir@althingi.is

Reykjavík, 1. nóvember 2024

Efni: Umsögn Samtaka iðnaðarins um frumvarp til laga um breytingu á lögum um skatta og gjöld o.fl. (nýsköpun, virðisaukaskattur o.fl.), 300. mál, 155. löggjafarþing 2024-2025.

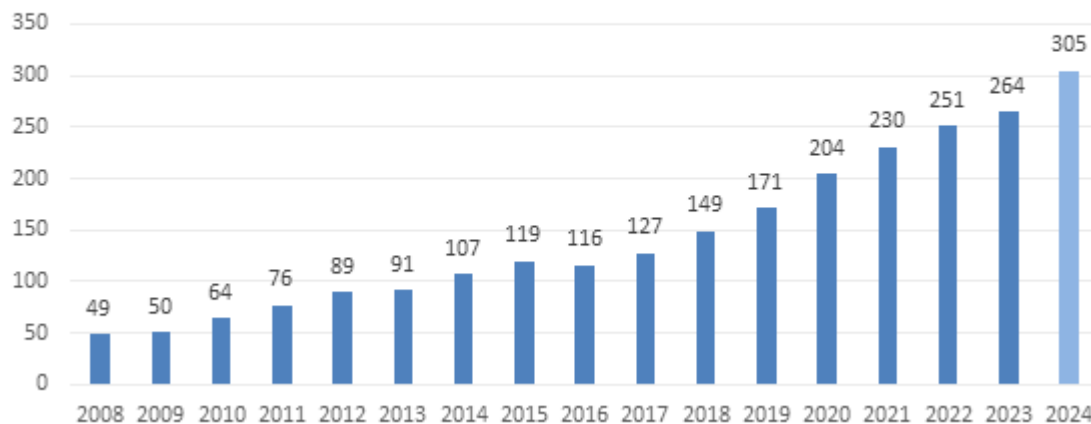
Samtök iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „samtökin“) hafa tekið til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um skatta og gjöld o.fl., 300. mál á 155. löggjafarþingi. Samtökin telja breytinga þörf á frumvarpinu, ef ekki á að stefna verðmætum tækifærum í hagkerfinu í tvísýnu. Vilja samtökin í því samhengi koma á framfæri að útflutningstekjur hugverkaiðnaðar verða yfir 300 milljarðar kr. á þessu ári sem eru mikil og jákvæð tíðindi fyrir íslenskt efnahagslíf. Öflugir skattahvatar vegna rannsókna- og þróunar eru ein meginástæða fyrir miklum vexti hugverkaiðnaðar á síðustu árum og greinin á enn mikið inni. SI telja að breytingar í þá veru sem frumvarpið felur í sér muni hafa neikvæð áhrif á hugverkaiðnað og væntingar fjárfesta og frumkvöðla til stefnu stjórnvalda á sviði nýsköpunar og atvinnuuppbyggingar.

Vísað er í umsögn samtakanna á samráðsgátt Stjórnarráðsins dags. 20. október s.l.¹ um drög að frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld o.fl. (nýsköpun, virðisaukaskattur o.fl.). SI lögðust alfarið gegn fyrirhuguðum viðamiklum breytingum á 10. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009 (hér eftir „lögin“), sem voru að mati samtakanna grundvallarbreyting á hvatakerfi sem hefur skilað miklum árangri hér á landi, styrkt fjórðu stoð útflutnings svo um munar og skapað vaxtataækifæri til framtíðar sem munu skila sér í auknum útflutningstekjum tækni- og hugverkaiðnaðar, fjölgun verðmætra háframleiðnistarfa og sterkara hagkerfi. SI telja því jákvætt að breytingar hafi verið gerðar á frumvarpsdrögum m.t.t. 10. gr. laganna, hlutfall og þak á skattfrádrætti, frá upphaflegum drögum en hvetja Alþingi til þess að gera enn frekari breytingar á frumvarpinu. Benda samtökin sérstaklega á tvær nýjar og óljósar málsgreinar í c.lið 5. gr. laganna, sbr. 45. gr. frumvarpsins, annars vegar um tímaramma á framlengingu þróunarverkefna og hins vegar heimild Rannís til afturköllunar á staðfestingu verkefnis, en um er að ræða ákvæði sem valdið geta óvissu meðal fyrirtækja og hindrað fjárfestingu. Samtökin mótmæla umræddum ákvæðum og hvetja Alþingi til þess að endurskoða þau.

Að mati samtakanna er það eðlilegt m.t.t. komandi Alþingiskosninga 30. nóvember, að það komi í hlut nýrrar ríkisstjórnar að leggja mat á kerfi skattafrádráttar vegna rannsókna og þróunar (hér eftir „R&Ð“) og gera eftir atvikum breytingar á því samkvæmt pólitískri sýn og stefnu.

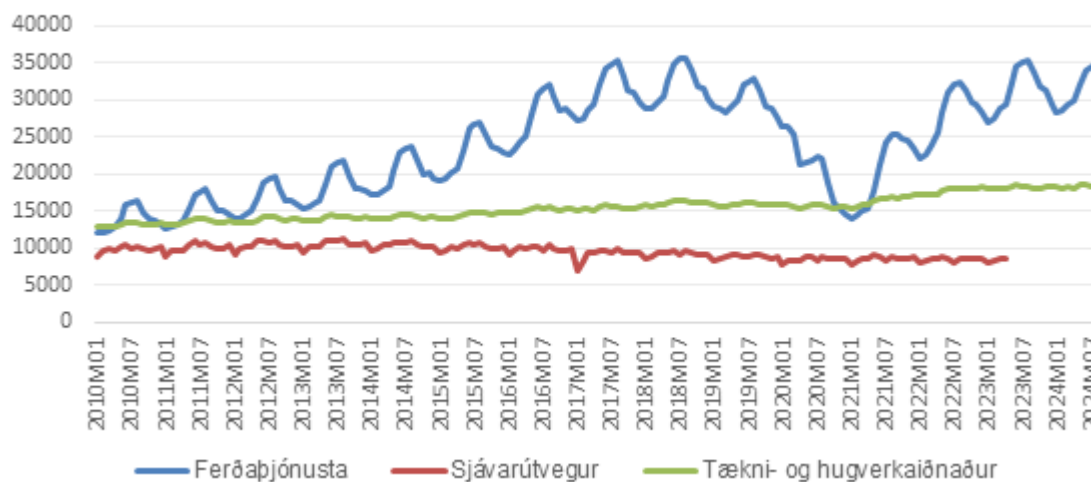
¹ [Umsögn SI 20. október 2024](#)

Tækni- og hugverkaiðnaður, útflutningur ma.kr.

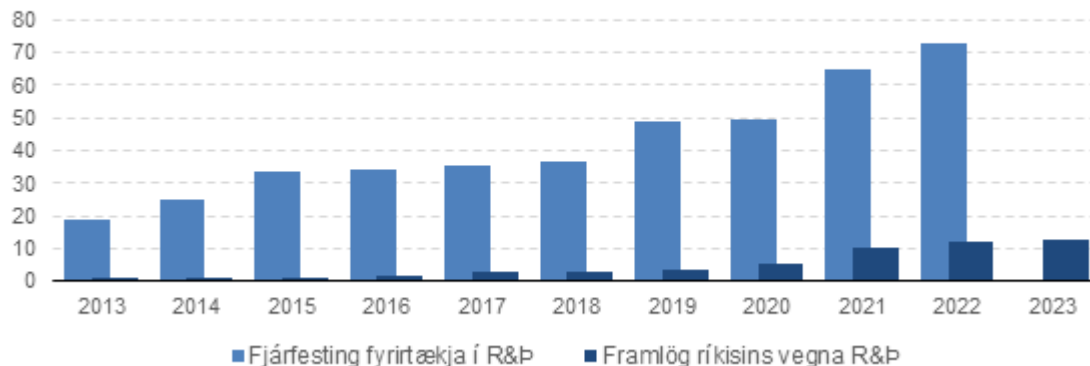
Útflutningstekjur hugverkaiðnaðar hafa vaxið jafnt og þétt síðustu ár og eru mikil vaxtatækifæri í greininni til næstu ára. Samkvæmt greiningu¹ SI sem byggir á könnun meðal stjórnenda fyrirtækja í hugverkaiðnaði þá gætu útflutningstekjur hugverkaiðnaðar orðið um eða yfir 700 milljarðar króna árið 2027. Stefnumbreytingin sem er boðuð í frumvarpinu setur þessi tækifæri og framtíðarvöxt í uppnám.

Starfandi í tækni- og hugverkaiðnaði, sjávarútvegi og ferðaþjónustu

Í útgefinni greiningu SI, dags. 25. október 2023, kom meðal annars fram að skattfrádráttur R&P leiðir til aukinna fjárfestinga í nýsköpun í iðnaði og hærri framleiðni sem eflir og bætir lífskjör á Íslandi.² Skattfrádráttur vegna R&P er þannig fjárfesting ríkisins en hér má sjá framlög ríkisins í samanburði við fjárfestingu fyrirtækja í R&P.

Fjármagn til rannsókna- og þróunarstarfs ma.kr.

Í nýlegri skýrslu OECD um íslenskt efnahagslíf kemur fram að aukning skattahvata fyrir R&Ð hafi haft jákvæð áhrif á fjárfestingar fyrirtækja í R&Ð hér á landi, á umfang og afkomu fyrirtækja og leitt til fjölgunar verðmætra starfa. Að mati OECD er þetta jákvæð þróun þar sem hagsæld þjóða til lengri tíma helst í hendur við fjárfestingu í R&Ð. Að sama skapi gagnrýndi OECD í sömu skýrslu að skortur væri á gögnum og eftirliti með skattahvötum vegna rannsókna- og þróunarverkefna og hvatti íslensk stjórnvöld til að vinna að „áframhaldandi tæknivæðingu og sjálfvirkni í umsýslukerfinu og úrvinnslu tölfraeðigagna“. Þá benti OECD enn fremur á að huga þurfi að breytingum á kerfinu sem snúa að atriðum líkt og gjaldgengi verkefna, eftirliti og gagnasöfnun. Að þessu sögðu sýna samtökin því skilning að það sé tilefni til að gera ákveðnar breytingar á framkvæmd skattfrádráttar vegna R&Ð og hafa óskað eftir samráði um slíkar breytingar. Það samráð hefur ekki átt sér stað.

SI fagna því að horfið hafi verið frá umfangsmiklum breytingum á 10. gr. laganna, hvað varðar hlutföll og þök skattfrádráttar, en hvetja efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis til þess að halda frádráttarhlutföllum óbreyttum líkt og sl. 4 ár.

Þá vilja samtökin koma á framfæri athugasemdum varðandi einstakar greinar frumvarpsins:

Með nýrri málsgrein c. liðar 45. gr. frumvarpsins er nýsköpunarfyrirtækjum gert óheimilt að framlengja umsókn um sama verkefni sem fengið hefur staðfestingu Rannís oftast en tvisvar. Í greinagerð með frumvarpinu er tekið fram, að vel ígrunduðu máli væri talið „eðlilegt að heimila staðfestingu á grundvelli nýs verkefnis sem byggist á fyrra verkefni ef sýnt væri fram á að áfangamarkmiðum hafi verið náð sem sé tiltekinn mælanlegur áfangi sem gæfi góða mynd að því hvort verkefnið sé á réttri leið“. SI vilja ítreka afstöðu sína frá fyrri umsögn og leggja sérstaka áherslu á að sá tími sem nýsköpunarfyrirtæki ver í rannsóknir og þróun er mislangur á milli greina, þannig getur tekið 2-3 ár að þróa hugbúnað en allt öðru máli gegnir um fyrirtæki í leikjaldnaði eða í lyfja- eða líftækniþróun. Til að mynda geta rannsóknir og þróun á lyfi, þar sem ríkar kröfur eru gerðar sem felast í tímafrekum og kostnaðarsömum klínískum rannsóknum, tekið um fimmtán til tuttugu ár. Sama máli gegnir um lækningatækjaframleiðendur og fleiri fyrirtæki sem þróa lausnir sem byggja bæði á hlutbúnaði og hugbúnaði, oft kölluð djúptækniþróun. Þetta eru oft á tíðum mikilvægar lausnir fyrir samfélagið, ekki aðeins þegar kemur að útflutningstekjum og tilheyrandi skatttekjum fyrir ríkissjóð heldur einnig til að leysa samfélagslegar áskoranir. Samtökin skora því á efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis að endurskoða áform um að skilyrða framlengingu staðfestingar á verkefni við að hámarki í tvígang.

Þá kemur fram, í annarri nýrri málsgrein með c. lið 45. gr. frumvarpsins, sbr. 5. gr. laganna, að fyrirhugað sé að heimila Rannís að afturkalla staðfestingu ef forsendur hafi breyst frá því umsókn var staðfest og þannig krefja nýsköpunarfyrirtæki upplýsinga og gagna til að leggja mat á hvort forsendur standi enn. Þá geti afturköllun samþykkis tekið til yfirstandandi og síðustu tveggja tekjuára. Í umsóknarkerfi Rannís er nú þegar óskað viðamikilla upplýsinga og gagna einmitt til að ganga úr skugga um að umsækjendur og verkefni uppfylli skilyrði. Að mati samtakanna eru engin haldbær rök fyrir því að hafa ótakmarkaða heimild fyrir Rannís að afturkalla staðfestingar á grundvelli skilyrða sem ljóst er strax í upphafi hvort að séu uppfyllt eða ekki. Framangreint skapar óvissu fyrir fyrirtæki og er ekki til þess fallið að skapa það gegnsæi sem fyrirhugað aukið eftirlitið ætti að veita. Hvað þessa heimild varðar er jafnframt mikilvægt að hafa í huga að mörg nýsköpunarfyrirtæki hafa fengið fjármögnun út á samþykkt R&D verkefni og því ljóst að opin heimild til handa Rannís getur valdið fjármögnunaraðilum áhyggjum sem er eðli málsins samkvæmt ekki til hagsbóta fyrir íslensk sprotafyrirtæki. Leggja samtökin því til að heimild Rannís samkvæmt ákvæðinu, um afturköllun staðfestingar, verði eingöngu bundin við tilvik þar sem umsækjendur veittu rangar eða villandi upplýsingar í sínum umsóknum. Þá er mikilvægt að tekinn verði af allur vafi um að ekki sé um að ræða afturvirka heimild heldur verði Rannís eingöngu heimilt að beita umræddri afturköllun fyrir árið 2025 og áfram.

Líkt og fram hefur komið fagna samtökin því að horfið var frá áætlunum í frumvarpsdrögum sem kváðu á um umtalsverða lækkun á hlutfalli og hámarki kostnaðar til útreiknings á frádrætti frá álögðum tekjuskatti. Samtökin leggja þó til og ítreka þá afstöðu frá fyrri umsögn vegna málsins, að ákvæði 10. gr. laga nr. 152/2009, sem snýr að hlutfalli og hámarki kostnaðar, verði framlengt óbreytt, a.m.k. tímabundið og tekið eftir atvikum til endurskoðunar á næsta ári hjá nýrri ríkisstjórn.

Samtökin óska eftir því að funda með efnahags- og viðskiptanefnd um þetta mikilvæga mál, sem varðar framtíðarhagvöxt og lífshjál á Íslandi.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka iðnaðarins

Sigríður Mogensen,
sviðsstjóri iðnaðar- og hugverkasviðs